

Van Roslund & Hellström verschenen
eerder bij De Geus

Vaderwraak

Kluis 21

De uitlevering

Het meisje onder de straat

Drie seconden

Twee soldaten

Drie minuten

Van Roslund & Thunberg verschenen
eerder bij De Geus

Made in Sweden

Bloedbroers

Anders Roslund

Drie uur

Uit het Zweeds vertaald door Rory Kraakman

DE GEUS

Oorspronkelijke titel *Tre timmar*, verschenen bij Piratförlaget
Oorspronkelijke tekst © Anders Roslund, 2018
Published by agreement with Salomonsson Agency
Nederlandse vertaling © Rory Kraakman en De Geus BV, Amsterdam 2018
Omslagontwerp Studio Ron van Roon
Omslagillustratie © Istock
ISBN 978 90 445 4011 6
NUR 332

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden
door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV, Weteringschans 259,
1017 XJ Amsterdam, Nederland. Telefoon: 020 760 72 10.
Internet: www.degeus.nl.

*Ter nagedachtenis aan
Börge Hellström,
dierbare collega en vriend*

deel
een

DE MAN DIE NAAST ME LIGT stierf een paar dagen geleden. Als ik hem aanraak, als ik mijn hand zo ver mogelijk naar links uitstrek en langs zijn wang strijk, voelt deze net zo koud en levenloos aan als ik me voorstel dat de dood van binnen zal zijn.

De man die aan de rechterkant naast me ligt, daarentegen, is heel lang dood. Al bijna vanaf het begin van de reis. Een van de eersten; de oudsten hebben altijd de minste reserves. De man onder mij – precies onder mij, in de laag onder de bovenste – ademde langzaam en zwaar, tot een paar uur geleden. Toen hield het op: het gedein waar ik op lag en dat deed denken aan de zee.

Zo stil.

Afgezien van een schrapend geluid tegen de achterste wand, alsof er iets scherp langs een metalen oppervlak wordt getrokken.

Ik zou iets willen roepen, willen vragen.

Maar daar is niet genoeg zuurstof voor.

Want ik hoop nog steeds. Misschien is het iemand die nog niet heeft opgegeven.

ZO MOOI.

Een witte, dampende, traag varende eilandboot, die zich in de verte welhaast schrijdend voortbewoog over een kalme Oostzee. Meeuwen en sternen vlogen erachteraan, joegen bruisende schuimkoppen na, namen nu en dan een duik en vlogen verder met een spartelende buit in hun snavel. Zo'n junimorgen als deze, met een voorzichtig zonnetje dat een rimpelend gezicht verwarmde: veel beter kon het leven niet worden.

Ewert Grens zat op de grote steen waarop hij elke vroege zaterdagochtend te vinden was.

Een perfect afgeplat rotsblok met de perfecte hoogte, door de tijd uitgesleten en precies op deze plek neergelegd, die nu perfect plaats bood aan een fors, enigszins verouderd lichaam.

Een eigen zitplaats dicht bij het verzorgingstehuis, dicht bij het raam dat van haar was geweest. Waar ze bijna dertig jaar dag in dag uit naar buiten had gekeken, verlangend naar het leven waar ze niet aan kon deelnemen. Hun gedeelde leven. Nu woonde een ander in haar kamer en hij wist niet eens wie.

'Meneer Grens.'

Hij schrok op. Die stem? Uit het verleden.

'Ogenblikje, meneer Grens, ik kom naar je toe.'

Susann, langgeleden de verpleegster die zo goed voor Anni zorgde, die verder studeerde en het tot arts-assistent en hoofdarts had gebracht, gespecialiseerd in geriatrie. Ze kwam naar buiten, beende met grote, kordate stappen op Grens af en ging voor hem staan, belemmerde hem het zicht.

'De vorige keer dat we met elkaar spraken, zat je twaalf weken achtereen elke zaterdagochtend voor haar raam. Toen leek het me het beste om je met rust te laten. Maar inmiddels zijn er ... wat zal het zijn ... vier jaar verstreken. En nu zit je hier nog steeds.'

'Ik ben tussendoor wel van mijn plek geweest, hoor.'

'Weet je nog wat ik toen tegen je zei? Dat je jezelf kwelt. Dat je

het verdriet tot onderdeel van je leven hebt gemaakt, ervóór leeft, niet ermée. Dat waar je bang voor bent, al is gebeurd.'

'Ik weet het nog. Woord voor woord.'

'Maar je lijkt je er niet veel van aan te trekken.'

Ewert Grens deed wat hij altijd deed: opkijken naar het raam, naar een kamer waar nu een lamp brandde. Anni was nooit wakker rond deze tijd. Ze hield ervan om lang uit te slapen, ook al had ze de rest van de dag niets omhanden.

'Ik weet dat ze er niet meer is.'

'Destijds heb ik ook gezegd, meneer Grens, dat ik je hier niet meer wilde zien.'

Hij stond op van de steen die als stoel diende.

'Ik besef wel degelijk dat je het beste met me voorhad toen je dat zei.'

Hij glimlachte erbij.

'Maar ik zal hier blijven terugkomen. Elke zaterdagochtend, ook na de volgende vier jaar.'

Hij verliet de jonge vrouw, die zo veel wijzer was dan hij ooit was geweest en ooit zou worden, en liep naar de auto die eenzaam op de bijbehorende parkeerplaats stond. Vlak voordat hij het portier aan de bestuurderskant opende draaide hij zich om.

'Want dit is het enige wat me nog een beetje bij m'n verstand houdt.'

Met luide stem: 'Begrijp je dat?'

Ze keek hem aan, met één hand op de trapleuning die naar de hoofdingang leidde, leek na te denken. Toen knikte ze, kort maar duidelijk, en liep naar binnen.

Grens reed vervolgens over het eiland dat zo dicht bij Stockholm lag maar nog niet helemaal was ontwaakt, en bereikte de Lidingöbrug, waarop hij altijd ongeveer halverwege aan de kant van de weg bleef staan, om zich een laatste keer te verliezen in het glinsterende water. Hij had zojuist het portierraampje laten zakken om zich te laten verwelkomen door een slaperig ochtendbriesje, toen de mobilofoon in het instrumentenpaneel hem krakend opriep.

'Ewert?'

Wilson, zijn chef, die beter moest weten dan hem nu te storen.
'Ewert, hallo?'

Hij liet hem roepen. Dit was een intiem moment.

'Ewert, ik heb geprobeerd je te bereiken op je mobiel, blijkbaar staat die niet aan. Bel me als je dit hoort. Ik heb een melding binnengekregen die ik alleen aan jou wil geven.'

Rechts van de mobilfoon bevond zich een cassettespeler waar hij wekenlang naar op zoek was geweest, zodra de vorige had besloten dat zijn laatste tonen hadden geklonken. De markt was nu niet direct verzadigd met goed functionerende cassettespelers voor personen-auto's. Sommige winkelmedewerkers vroegen zich zelfs af waar hij het over had. Een autosloperij in de buurt van Strängnäs was zijn redding geweest. Twee liedjes. Zo lang zou hij hier blijven zitten. Zo lang had hij hier altijd gezeten. Met of zonder alarmmelding.

Je stuurt me de mooiste tulpen, en smeekt me het verleden te vergeten.

Siw Malmkvist. Verschillende cassettebandjes met alleen haar repertoire. Eerst 'Dunne schijven', dat was altijd zijn absolute favoriet geweest, en dan 'Te laat ontwaakt de zondaar', een vergeten pareltje.

Na je eerste bedrog ging ik terug naar huis, plengde een traan op de chaise longue.

Haar prachtige stem uit de jaren zestig, die hem rust gaf, en teksten waar de mensen in zijn omgeving om lachten, maar die hoorden er nu eenmaal bij. Onzinrijmpjes die hij niet meer begreep, zich slechts liet aanleunen.

'Ewert? Geef eens antwoord ...'

Opnieuw de mobilfoon, opnieuw Wilson.

'... verdomme!'

Siw Malmkvist was uitgezongen. Zijn rustpauze midden op de Lidingöbrug had hem, samen met de ochtenduren op een stuk steen in wat ooit Anni's wereld was, de kracht gegeven waar hij de rest van de dag, de rest van de week op kon teren.

Dus gaf hij antwoord.

‘Ja, Grens hier.’

‘Ewert, waar zat je verdomme al die ...’

‘Ik herhaal, Grens hier.’

Erik Wilson zweeg. Grens hoorde hoe zijn chef zijn keel schraapte en nogmaals zijn keel schraapte, zich herpakte en van toon veranderde.

‘Ewert, ik wil dat je onmiddellijk doorrijdt naar het Söderziekenhuis. Zonder langs Kronoberg te gaan. Om precies te zijn: direct door naar het mortuarium.’

Ewert Grens had de Lidingöbrug verlaten en bleef op de noordelijke ring. Om de binnenstad heen rijden zou veel sneller gaan dan er dwars doorheen.

‘Mortuarium?’

‘De obductieassistent ontdekte er een lijk, een half uur geleden. Een dode man.’

‘Dat klinkt niet onwaarschijnlijk. Dood zijn ze daar allemaal, lijkt me. Was dat alles?’

‘Een dode te veel.’

‘Je spreekt in raadselen, Wilson.’

‘Een lijk te veel.’

‘Dat maakt het niet veel duidelijker.’

‘De obductieassistent – die even na zessen met haar dienst begon – had bij haar eerste bezoek aan de koelruimte het gevoel gekregen dat er iets niet klopte. Toen ze bij de tweede keer nog steeds dat gevoel had, begon ze de lijken te tellen. Er lagen er zeventien toen ze gisteravond naar huis ging. In de loop van de avond en ’s nachts waren er nog eens vijf overleden. Dat had het totaal dus op tweeëntwintig moeten brengen.’

‘Ja, en?’

‘Drieëntwintig. Drieëntwintig lijken lagen er, hoe vaak ze ook telde.’

Hoofdrechercheur Grens draaide zijn auto de inhaalstrook op en verhoogde zijn snelheid.

‘Een dode man die er niet had moeten liggen, Ewert. Een lijk dat niet is binnengebracht, niet is geregistreerd. Een dode zonder identiteitspapieren, zonder achtergrond. Die niet bestaat.’

NOG ÉÉN ADEMTUG.

Als ik langzaam inadem, de lucht zo lang mogelijk vasthoud en slechts beetje bij beetje loslaat, raakt die misschien minder snel op.

Ik denk dat we hier drie, vier misschien zelfs vijf dagen hebben gelegen, ik weet het niet precies. Het is volkomen zwart om me heen, het kleine gaatje waardoorheen ze in het begin naar ons keken is weg. Zo begon ik me te verliezen in de seconden, die uren werden, dagen werden. De ochtend en avond hebben dezelfde duisternis.

Ik heb al een tijd lang geen beweging meer gevoeld. Voor het laatst toen de container waar we in liggen werd opgetild, even vrij in de lucht leek te zweven en schommelen voordat hij met een zware dreun neerkwam, een smak die werd gedempt door de mensenlagen onder me.

Een reusachtige grafkist die in het gegraven gat werd neergelaten, op weg naar de laatste rustplaats. Zo voelde het.

OP DE AFDELING SPOEDEISENDE HULP VAN HET SÖDERZIEKENHUIS stonden de patiënten langs de muren te wachten aangezien de stoelen in de wachtkamer al geruime tijd bezet waren, terwijl in de gangen brancards met gewonden stonden geparkeerd omdat er geen plaats was in de overvolle onderzoekskamer. Zo'n ochtend was het. Schietpartijen, overvallen en een kettingbotsing op de zuidelijke ringweg. Ewert Grens had eigenlijk de hoofdingang moeten nemen, maar had zijn auto uit gewoonte bij de laadsteiger van de Spoedeisende Hulp tussen twee ambulances geparkeerd. Laatst had hij hier in een van de operatiezalen een tijdelijke regiekamer moeten inrichten, toen het epicentrum van de alarmmelding zich in het mortuarium zelf bevond – een prostituee die uit wanhoop de hele ruimte met kneedbare springstof had bekleed en een paar artsen en artsen in opleiding had gegijzeld. Hij haastte zich nu door dezelfde gang als toen, maar met een ander gevoel. Destijds heerste er een acute doodsdreiging. Nu had de dood al toegeslagen en zichzelf naar deze plek gebracht.

Een lijk te veel. Een dode man te veel.

‘Goedemorgen.’

De obductieassistent, een vrouw van in de vijftig, stond precies zoals ze had gezegd voor de zware ijzeren deur van het mortuarium te wachten. Haar ogen straalden van nieuwsgierige alertheid en haar mond vertoonde een milde glimlach. Grens begreep niet hoe iemand met als beroep mensen stuksnijden zo levenslustig kon rondlopen.

‘Laura. Ik was degene die het alarmnummer belde.’

Ze droeg een witte overall met een soort plastic schort als een extra huidlaag en een mondkapje dat nonchalant om haar nek hing, en stak haar hand uit om hem te begroeten, nadat ze eerst een dubbel paar rubberhandschoenen had uitgetrokken.

‘Wees niet bang, ik ben nog redelijk schoon. De eerste obductie moet nog even op zich laten wachten.’

Grens schudde de hand die hem direct daarna wenkte om haar te

volgen, een smalle gang in, langs een kantoor en een archiefruimte naar de sectiezaal.

‘Een ochtend als alle andere. Eerst een kop koffie – of minstens twee, om eerlijk te zijn – waarna ik de nieuwe verwijsformulieren doorneem en dan de ’s nachts binnengekomen patiënten naar de stellingkasten met koelvakken overbreng. Patiënten, zo noem ik ze. Doden, lijken, of gewoon lichamen ... dat klinkt zo mensonwaardig, vind ik.’

Ze opende de deur naar de aanzienlijk grotere ruimte achter de sectiezaal. De koelruimte. Felle plafondverlichting en een temperatuur van acht graden, volgens de thermometer die op een soort werkbank lag. De stellingkasten waar ze over sprak waren van staal en hadden elk twaalf vakken verdeeld over drie etages, en wielen waarmee ze eenvoudig tegen de witbetegelde wanden konden worden gezet.

‘Drie oudere mannen, een jonge vrouw en een zesjarig kind. Die waren als laatste binnengebracht, volgens de verwijsformulieren. Ik heb ze een voor een overgeheveld. We hebben een machine, een soort kleine hijskraan, zodat we onze rug niet hoeven te belasten.’

Een merkwaardige geur.

Die in de sectiezaal nog sterker was.

Vlees. Daar rook het naar.

‘Een ochtend als alle andere, tot ongeveer dat moment. Toen ik ze naar de koelruimte overbracht. En ik ineens de indruk kreeg dat ... nou ja, dat er hier te veel lagen. Patiënten, dus.’

De stalen kast achter hen telde acht volle en vier lege vakken. Roerloze lichamen in witte lakens gehuld, waar een rood naamkaartje bovenop zat.

‘Drie keer heb ik geteld. Maar hoe vaak ik het ook vergeleek met de gegevens in de computer, het klopte niet. Een te veel. Dus heb ik ze uit de vakken gehaald zoals ze hier nu liggen, hun naamkaartjes gecontroleerd, toen hun gezicht en daarna, toen dat bij een van hen niet voldoende was, sommige lichaamskenmerken.’

Ze glimlachte weer. Een glimlach in deze omgeving en onder deze omstandigheden had bij menig ander blijk gegeven van morbiditeit, misschien zelfs van krankzinnigheid. Maar haar glimlach niet. Ewert

Grens stond naast iemand die vooral rust wilde uitstralen, die begreep dat een gast in deze ruimte zich zelden op zijn gemak voelde. Zij slaagde daarin, haar glimlach was warm en oprecht en zorgde ervoor dat hij ontspande. Meestal probeerde hij bij zijn bezoeken aan mortuaria – waar een hoofdresearcher in een grote stad met enige regelmatig te vinden was – zijn gevoel van onbehagen te verbergen door zich uit te sloven, bijvoorbeeld door plotseling een uitstekende voet vast te pakken of door sarcastische of lollige opmerkingen te maken. Dat was nu niet nodig. Toen ze uit het vak rechtsonder in de stalen kast een baar naar zich toe trok, waarop een witte bundel lag met de afmetingen van een normale man, liet hij zich meedrijven op haar kalmte.

‘Hier liggen de patiënten bij wie nog geen obductie is verricht. Die moet ik prepareren, bijvoorbeeld de organen eruit halen, zodat de patholoog de doodsoorzaak kan onderzoeken.’

Grens had de roestvrijstalen schalen opgemerkt toen ze de sectiezaal passeerden. Daarin werd alles bewaard voordat het werd teruggeplaatst: de losse onderdelen waaruit de mens was opgebouwd.

‘Hier. De patiënt die niet van ons is. De overledene die er een te veel bleek te zijn.’

Ze trok het witte laken opzij. En daar lag hij. Een donkere huid, met een duidelijke pigmentverkleuring in de hals, wat goed te zien was, ondanks het feit dat er geen kracht en leven meer in zat. Kort haar, vrij mager, zo’n dertig jaar oud. Dat dacht Grens althans; de dood houdt je soms voor de gek.

‘Ontkleed, net als alle anderen. In een wit laken gewikkeld, net als alle anderen. Er is zelfs iets onleesbaars op een rood naamkaartje gekrabbeld. Maar hij is niet door mij of een van mijn collega’s binnengebracht. Niet geregistreerd. En gisteravond lag hij hier nog niet opgebaard. Toen heb ik ze niet geteld, maar zoiets weet ik gewoon. Dit is mijn werk. Ik neem ze net zo serieus en bekommer me net zo veel om hen als verpleegkundigen en artsen zich om hun levende patiënten bekommeren.’

De obductieassistent die Laura heette legde haar hand op Ewert Grens’ arm. Misschien om te benadrukken hoeveel ze om haar

patiënten gaf. Misschien uit onbehagen, omdat ze niet begreep wat ze zag. Of omdat dit een van haar manieren was om haar kalmte op de bezoekers over te brengen. Wat het ook kon zijn: Grens, die altijd zijn best deed om lichaamscontact te vermijden, liet haar hand liggen waar die lag.

Samen alleen in een kamer met doden. Toch voelde hij zich best op zijn gemak.

‘Is zoiets eerder voorgekomen?’

‘Wat bedoel je?’

‘Een ongeïdentificeerd lichaam?’

‘Nooit.’

Hij boog zich over het gezicht dat hem niet kon zien, trok de rest van de witte doek voorzichtig los en onthulde een naakt lichaam.

Ongeschonden. Zo leek het.

Een ogenschijnlijk gezond mens, dat niet aan uiterlijk geweld was blootgesteld.

Ewert Grens liet zijn ogen door de kamer glijden, die net zo kil aanvoelde als die eruitzag.

Wie ben je?

Waarom ben je gestorven?

En: hoe ben je hier in godsnaam terechtgekomen?